అగ్నిగుండం

ఉదయం పదిగంటల సమయం... జీవన సమరంలో పాల్గొనడానికి పల్లెజనాలు ఇండ్లొదిలి పొలాల కెళ్ళడానికి తయారవుతున్న వేళ... డప్పు చేతిలో పట్టుకొని కాళ్ళీడ్చుకుంటూ ఇంట్లో కొచ్చాడు అంజయ్య... పొయ్యార్ప బోతున్న బాగమ్మను వద్దని పొయ్యిదగ్గరి కెళ్ళి ముంగాళ్ళపై కూర్చున్నాడు. డప్పు రెండు చేతుల్లో తింపుతూ సెగపై కాపుతున్నాడు. కొంతసేపు కాపి చేతితో డప్పుపై కొట్టి చూసాడు. 'టప్... టప్...' మన్న శబ్ద మొచ్చింది... ''సలికాలం... సంకల్లేవట్టకుంట సలిపెడుతుంది. అట్టిగనే మెత్తవడుతుంది డప్పు.'' తనలో తాననుకొని మళ్ళీ సెగపైకాపుతున్నాడు.

''గిప్పుడు గా పొయ్యికాడేం జేత్తన్నవు...?'' అంపుల కాన్నుంచి వస్తూ అంది బాగమ్మ.

''సలికి మెత్తపడ్డది... డప్పు కాపుతున్న.''

''ఊరు సాటిచ్చచ్చినంక గిప్పుడు గా డప్పుతోనేం పని? తీసి సిల్కుకొయ్యకు తలిగెయ్యి. కొద్దిగైతే మందంత సేండ్లల్లకు పోతారని పొద్దుగాల్నే పొయ్యి సాటిచ్చుత్తివి. మల్ల కాపు డెందుకు?''

''మెత్తగుందన్నట్ల కాపుతున్న.''

''నీ కేమన్న పనున్నదా కని ఊరెందుకు సాటిచ్చినట్టు?''

''సువ్వు కట్టం జేసి పెడితేసేం దినవడ్తివి'' నిష్ఠూరంగ అని ''గిరుదవరి సాబత్తండట. రేపు తాసీలు గట్టన్నట'' అన్నాడు అంజన్న.

''అయితె మాయెగని బువ్వ తిందువురా. నేను కయికిలి పోవాలె'' అంటూ అన్నం గంజు దగ్గరి కెళ్ళింది బాగమ్మ.

నీళ్ళు చల్లి పొయ్యి నార్పేసి లేచాడు అంజయ్య. డప్పును కొట్టి చూసాడు 'టప్-టప్' మని మోగింది. 'డప్పు కాగింది' తనలో తాననుకొని దాన్ని చిలుకొయ్యకు తగిలేసాడు. ఇంటివెనుకకెళ్ళి కుండల్లో వున్న నీళ్ళతో కాళ్ళు కడుక్కున్నాడు. గుడిసెలో కొచ్చి గొంగడి ముద్దగా వేసుకొని దానిపై కూర్చున్నాడు. ఎర్రగావున్న అసినికార్తి బియ్యపన్నం తెల్లగిన్నెలో వేసుకొని తెచ్చి అంజయ్య ముందుంచింది బాగమ్మ. పచ్చిపులుసు గంజి తెచ్చి ప్రక్కన పెట్టింది.

''అట్టి పులుసేనాయె? కూర జెయ్యలే?''

''ఇంట్లేమున్నయని సెయ్యాలె? కాట్లెకుపొయ్యి ఈడుకచ్చినారెక్కడంది డొక్కడింది లేపాయె. ఎట్లనో కడుపు నింపుకోలేవు.''

''నాల్గు బుక్కలెట్లనో మాతింటతియ్యి'' అని పులుసుతో కలుపుతున్నాడు.

''సేతికచ్చినకొడుకు అందకుంటపాయె. ఎవ్వలననేం లాభం? మనరాత. ఆ నారాయణమూర్తికి మన మీద కనికరం లేపాయె.'' బాగమ్మ కళ్ళనిండా నీళ్ళు.

భార్య కళ్ళలో నీళ్ళు చూసిన అంజయ్య నోట్లోకి బుక్క పెట్టుకోబోయి ఆగాడు. పాతికేళ్ళ కొడుకాతని కళ్ళముందు కదిలాడు. అతని హృదయం భారమయింది. ముఖంలో విషాదం.

'' ఏంది? తినెటోని వాగుతివేంది? జెప్పు జెప్పు నాల్గుబుక్కల్దినేదన్న పనికిపో. ఆడి పోరగాండ్లత్తగారింటికి పెంయిరి. ఎదిగిన కొడుకునుపోలిసోల్లు తన్ను కపెంయిరి. కొడుకు దూరమయినప్పటికెల్లిపురాగెండు కత్తన్నవు. మననసీవెట్లుంటెగట్లయితది. ఇగ పుట్టినంక సచ్చెదాకెట్లనో బతుకాలె. అద్దిని గంజులున్న దింకింతేసుకొని తిను. నేను ఏ పొలంల నాటేసుడో పటేలవ్వ నడిగిత్త.'' కళ్ళ నీళ్ళు తుడుచుకుంటూ బయట కెళ్ళింది బాగమ్మ.

అంజయ్య అన్నం కెలుకుతున్నాడు. కాని ఒక్క బుక్క కూడా నోట్లో పెట్టుకోవడం లేదు. పెట్టుకుంటానికి మనసొప్పడం లేదు కళ్ళ వెంట కారుతున్న నీళ్ళు పళ్లెంలో పడుతున్నాయి. ఆతని కళ్ళముందెన్నో దృశ్యాలు. తాను డప్పు కొడుతూ జీవిస్తున్న బ్రతుకు... తిట్లు... అవమానాలు... దెబ్బలు... ఎన్నెన్నో తిరుగు తున్నాయి............

'డొడ్డొంక డొం దొడ్డొంక దోం ఇన్నోల్లైవలో? ఇననోల్లైవలో రేప్పొద్దుగాల ఊల్లెకు తాసీల్దార త్తండట. తాసీలు గట్టకుంటున్నోల్లింత గట్టన్నట. లేకుంటె ఏది దొరుకుతె అది కొంచవోతరటావో.''

ఊళ్ళో ఏ అవసరమున్నా నలభై ఏళ్ళుగా తానే ఊరు చాటింపు చేస్తున్నాడు. 'మల్ల తాసీలచ్చె. పంట పండకున్నా తాసీలయితె తప్పకపాయె. బిందెలో సెంబులో సుంకరోడెత్తుక పోతరు'' తనచాటింపును విని మందనుకునే మాట లెన్నోసార్లు విన్నాడు. ఊరంతా తిరిగి చాటింపు చేస్తే మొదట్లో తనకు పావలా ఇచ్చేవారు. అటుతర్వాత అర్ధరూపాయి, రూపాయి, రెండు, ప్రస్తుతం ఐదురూపాయ లిస్తున్నారు. ఈ వృత్తి కడుపునింపకున్నా అలాగే బ్రతుకు తున్నాడు. డప్పుకొట్టడం లేని సమయాల్లో కూలిపని చేసుకుంటున్నాడు.

''డొం... డొం... డొం... డొం... డొం...'' పోచమ్మ డప్పు కొట్టాడు తాను. తాను ఎగురుతూ డప్పు కొడుతుంటే తమ వెనుక శివం తూలుతూ చేతుల్లో వేప మండలతో స్త్రీ లొస్తారు. వాళ్ళ వెనుక బోనా లెత్తుకున్న వాళ్ళు. ఊరవతలున్న పోచమ్మ గుడిదాకా డప్పుకొడుతూ ఎగురుతూనే పోవాలి. డప్పు చప్పుడుతో శివం తూలే వాళ్ళకుత్తేజం తేవాలి ఎగురుతూనే తిరిగిరావాలి. కాలాగుతే! తిట్లు... చివాట్లు.

''దొడ్డొండొం...డోండొండొం డొండ్డోండొం.డోండొండొం... పెళ్ళి డప్పు కొచ్చాడు తాను... దొరల కొడుకుల, బిడ్డల పెళ్ళిళ్ళకు బ్యాండు మేళంతోపాటు తమ డప్పు వాయిద్య ముంటుంది... పటేండ్ల పెళ్ళిళ్ళకు బీంబాజతోపాటు తమ డప్పుంటుంది... పేదవాళ్ళ పెళ్ళిళ్ళకు మాత్రం తమ డప్పే అన్నిరకాల వాద్యం... తన డప్పు చప్పుడుతో పెళ్ళి చేసుకున్న వాళ్ళెంతో మంది పెద్దవాళ్ళయ్యారు.... ఒక్కొక్కప్పుడు తమ డప్పు మేళం వాళ్ళంతా సవారెడ్ల బండితో సమానంగా పరుగెత్తాలి... చలిలో, ఎండలో ఏ కాలంలోనైనా పల్లకి, బండ్లతోపాటు తామురకాలి... తాము వెనుకైతే తిట్లు... చీవాట్లు... ఒక్కొక్కప్పుడు దెబ్బలు... అలసిసొలసి పెళ్ళివారూరు చేరితే అక్కడ తాము వాకిళ్ళలో మాత్రమే ఉండాలి. ఇంట్లోకి ప్రవేశంలేదు. వాకిట్లో కూర్చోబెట్టి భోజనం పెడ్తారు. అదీ అందరు తిన్న తర్వాతే! పెళ్ళి ఊరేగింపు ముందు తాము

గజ్జెలు కట్టుకొని ఎగరాలి. కాళ్ళు నొప్పులు పెట్టినా దప్పు కొడుతూ ఎగరాలి. డప్పొగితే బూతులు... తమకు కూలిగా ముట్టేంది చాలా స్వల్పమే.

ఇంకా తాను కాళ్ళగోళ్ళ (శోఘనం) డప్పు కొట్టాడు. తన డప్పు చప్పుడుతో ఎన్నో జంట లేకమయ్యాయి.

ఊళ్ళో ఏ కార్యమయినా తన డప్పే. ఇదేవృత్తిగా ఇన్నేళ్ళుగా బ్రతుకు తున్నాడు. కాని, తానెన్ని అవమానాలు పొందాడు? ఎన్ని తిట్లు తిన్నాడు? ఎంత ఘర్షణ ననుభవించాడు? ఊరు వాళ్ళంతా తనను రారా పోరా అనే పిలిచారు. అంజిగా అనే పిలిచారు.మాదిగోడా అనే పిలిచారు. పేరు పెట్టిపిల్చిన వాళ్ళు తక్కువ. ఈ వృత్తి తనకు అవమానాలనే మిగిల్చింది. అవమానాల ననుభవించడానికే తాను పుట్టాడా?...

అంజయ్యలో రకరకాల ఘర్షణ కళ్ళ వెంట నీళ్ళు.... బయట్నుంచి ఇంట్లో కొచ్చిన బాగమ్మ అన్నంలో చేతులు పెట్టుకొని అలాగే ఉండడం, కళ్ళ వెంట నీళ్ళు కార్చటం చూసింది. దగ్గరి కచ్చింది.

''ఏమైందియ్యల్ల నీకేమయింది? ఎందుకోసరం గిట్లున్నావు? కొడుకుయాది కచ్చిండా? ఏం జేత్తాం? మన కరుమంగిట్లుంది. ఒక్కబుక్కన్న తిన్లేదేంది? తిను తిను'' అని బతిమలాడి అన్నం తినిపించింది. తాను కూడా తిని పన్లోకెల్లింది. అన్నం తిని మంచంలో పడుకున్నాడు అంజయ్య. లేచి పనికి పోదామనుకున్నాడు. చేతకావడం లేదని అలాగే పడుకున్నాడు. ఎంతకూ నిద్ర రావడంలేదు. వేదనా భరితమై భారమైయున్న అతని మనసు మళ్ళీ గతంలో కెళ్ళింది.

ఆరోజు... ఆరోజు... రెక్కల కష్టంతో, బండెడు చాకిరీతో బ్రతుకు తున్న తనపై దొంగ తనం నేరం మోపాడు పటేలు. చేయని నేరానికి పోలీసుల తోని చావు దెబ్బలు తిన్నాడు తాను. బూట్లుతన్నులు తిన్నాడు. తాను జీవితంలో ఎన్ని పరాభవాలను చూసాడు? ఎంత నీచంగా చూడబడ్డాడు? అంటరానివాడిగా మాదిగోడుగా ఎన్నో అవమానాల పాలయ్యాడు. తానన్ని పనులు చేయాలి. కాని ఇంట్లో కడుగుపెట్టకూడదు. తాను ముట్టిన వస్తువు నీళ్ళు చల్లికాని తీసుకోరు. తనకు క్షవరంచేస్తే మంగలి గొంగలి కట్టుకుంటాడు. పటేలుతో దెబ్బ తిన్న రోజున తానో నిర్ణయానికొచ్చాడు. తన బ్రతుకెలాగో గడిచిపోతుంది. తన బ్రతుకు తన కొడుక్కు రాకూడదు. తన కొడుకు చదువుకోవాలి. తానెంత కష్టపడైనా సరే తనకొడుకును చదివిస్తాడు. తనకొడుకు చదువుకుంటే వాడన్నా సుఖపడతాడు. తనలాంటి కష్టమయ బ్రతుక్కు దూరంగా వుంటాడు. అని నిర్ణయించుకొని కొడుకును బడికి పంపించడం మొదలు పెట్టాడు. పలకా బలపం పట్టుకొని కొడుకు బడికెళుతుంటే తామెంతో ఉప్పొంగి పోయారు. ఒక్కో తరగతి పాసవుతూ పై తరగతి కొస్తుంటే తన కష్టాలు గట్టెక్కుతున్నట్టే తలచాడు. హైస్కూలు సదువుకొచ్చిన కొడుకుంజూసి ఎగిరి గంతేశాడు. తాను కన్న కలలకు ప్రతిరూపంగా తన కొడుకు పోకిరీ వేషాలెయ్యకుండా చదువు కున్నందుకు అపరిమితంగా సంతోషించాడు. తానెన్నో సార్లు కొడుకును దగ్గరకు తీసుకొని ''బుద్దిగ సదువుకో బిడ్డ.. ఎవ్వల జోలికి పోకు. కాయకష్టం సేసి నిన్ను సదివిత్తన్న. నువ్వు సదివినంత సదివిత్తా నా రెక్కల కట్టంతోని. నువ్వయితె మంచిగ సదువుకో...'' అన్నాడు.

''నాయనా! నువ్వునా కోసమెంత కష్టపడుతున్నావో నాకు తెలవదానె! మీరు కోరుకున్నట్టే నేనుమంచిగానే సదువుకుంట నా చదువయిపోతేమీకే కష్టాలుండవు.'' అన్నాడు కొడుకు.

కొడుకు చదువుకోసం తాను, బాగమ్మ రక్తాన్ని నీళ్ళుగా మార్చుకున్నారు. కడువల కొద్దీఘర్మజలాన్ని ధారపోశారు. రాత్రింబవళ్ళు విరామం లేకుండా పని చేశారు. కొడుకు హైస్కూలు చదువు పూర్తిచేసిన రోజున తమ సంతోషానికంతులేదు. కాలేజీ చదువు తమకు శక్తికి మించిందే అయినా చదివించడానికే నిర్ణయించుకున్నారు. ఒక్కక్లాసులో కూడా తప్పకుండా బుద్ధిగా చదువు కుంటున్న కొడుకునుచదువుమాన్పించాలన్న ఆలోచనే తమకు రాలేదు.

అప్పుడప్పుడే ఊళ్ళలో అలజడి ప్రారంభమయింది. ఎవరెవరో కొత్తవాళ్ళు ఊళ్ళకొస్తున్నారు. ఏవేవో రాజకీయాలు చెబుతున్నారు. ఆ మాటకు చాలమంది ఆకర్షితులవుతున్నారు. కూలిరేట్ల పెంపుగూర్చి, పాలేరు జీతాల పెంపు గూర్చి సమ్మెలు, ఆందోళనలు జరుపుతున్నారు... ఊళ్ళలో పోరాటాలు మొదలయ్యాయి. పోలీసులు కొంతమంది యువకులను తీసుకెళ్తున్నారు. తాను ఇవేవీపట్టించుకోలేదు. తన ఏకైక ధ్యేయం తన కొడుకును బాగా చదివించి మంచి ఉద్యోగిగా చూడటమే... కాని కొడుకు కాలేజీ కెళితే అతనికిలాంటి రాజకీయాలతో సంబంధం ఏర్పడుతుందేమోనన్న భయం తనకొచ్చింది. అందుకే కాలేజీకెళ్తున్నప్పుడు కొడుకుతో చెప్పాడు తాను ''బిడ్డా! నిన్ను మేము ఓళ్ళు వెట్టి సాదుకున్నం. నీ మీదనే ఆశెలన్ని పెట్టుకొని బతుకుతాన్నం. మంచిగ సదువుకో బిడ్డ! ఎవ్వల్తోని తిరుగకు. ఎవ్వలేం జెప్పినా ఇనకు. మమ్ముల గంగల కలుపకు...''

''నాయనా! నాకు నువ్వు గిన్ని మాటలు చెప్పన్నాయె! నాకు చదువే ముఖ్యం. నా గురించి మీకేం ఫికరద్దు,'' అన్నాడు కొడుకు.

ఒక్కొక్క సంవత్సరం చదువు పూర్తి చేస్తుంటే తాను కొండెక్కినంత సంబరపడ్డాడు. మరో దిక్కు ఊళ్ళలో పోరాటాలు ఉధృతమవుతున్నాయి. కాలేజీ పిల్లలను కూడా పోలీసుల అరెస్టు చేస్తున్నారని విని తాను భయపడ్డాడు. కాని తన కొడుకెందులోనూ తిరుగడని, అలాంటప్పుడు తన కొడుక్కేం ప్రమాదం లేదని తనను తాను సమాధానపర్చుకున్నాడు. హాస్టలు విద్యార్థులనూ పోలీసులు తీసుకెళ్తున్నారని విని వణికిపోయాడు. తాను చదువు మాన్పించి ఇంట్లోనే వుండు మందామంటే పట్టణాల్లో కంటె పల్లెల్లోనే పోలీసు నిర్బంధమెక్కువగా వుంది. విద్యార్థులు కొందరు రాజకీయాల్లో తిరుగుతున్నా తన కొడుకు తిరుగడని తన ప్రగాఢ నమ్మకం. చదువునే ధ్యేయంగా కల్గి ఉంటాడని తన విశ్వాసం. అలాంటివాడి జోలికి పోలీసులు మాత్రం ఎందుకు పోతారని అనుకున్నాడు తాను. తనకొడుక్కేం జరగదు... తన కొడుక్కేం జరగదు. తనను తానే సమాధాన పరచుకున్నాడు. సెలవుల్లో ఇంటికొచ్చిన కొడుకుతో అన్నాడు తానుః ''బిడ్డా! బట్టగాల్చి మీదేసే కాలమిది. ఆల్ల అంటు సొంటుకు పోకు నీకేమన్నయితే మేం బతుకం.''

''నాయనా! నేనెట్టి పరిస్థితుల్లోనూ అందులోకి పోను. నాకు చదువే ముఖ్యం. కాని, వాళ్ళు చెప్పే విషయాలూ ఆలోచించదగ్గవిగానే వున్నాయి. అందరికి తిండి, గుడ్డ, గూడు కావాలనడంలో తప్పులేదు. కాని వాళ్ళ హింసాయుత మార్గమే నాకు నచ్చడంలేదు.'' అన్నాడు కొడుకు.

ఆ మాటలు విని తాను వణికిపోయాడు.

''అంటే నీక్కూడా వాళ్ళ దిక్కు మనసుపోతుందన్నమాట.''

''నాయన్నా మీకా భయమక్కర్లేదు. ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ నేను నా ధ్యేయాన్ని మరచిపోను. కాని మనమెంత తెలుసుకో వద్దనుకున్నా ఆ విషయాలు తెలియకుండా వుండవు నాన్నా! యూనివర్శిటీ గోడలన్నిండా అవే రాతలు. రోజుకో కరపత్రం. హాస్టల్ గదుల్లో పుస్తకాల్లో ఎంత వద్దనుకున్నా వాటి దిక్కు

చూసేలా చేస్తాయి. అయినా నేను వాటి జోలికి పోవడం లేదు.'' అన్నాడు కొడుకు.

మరోసారన్నాడు కొడుకు తనతో: ''నాయనా! మన తెలంగాణా ఏరియంతా ఓ అగ్నిగుండమోలె వుంది. ఎక్కడడుగేస్తే ఏమవుతుందోనన్న భయం. ఎప్పటికేదో అలజడి. రకరకాల విద్యార్థి యూనియన్లు. ఒకర్నొకరు చంపుకోవడం, యూనివర్శిటీల్నిండా, కాలేజీల్నిండా, హాస్టల్‌గదుల చుట్టూ ఎక్కడ చూసినా పోలీసులే. చదువులు చక్కగా సాగడం లేదు. ఎంత వద్దనుకుంటున్నా, విషయాలు తెలుసుకోకుండా వుండలేకపోతున్నాను.''

''ఊళ్ళుగూడ గట్లనే ఉన్నయి బిడ్డ, రోజు కొగన్నిపోలిసోల్లు పట్టుకపోతనే వున్నరు. ఎవ్వలది నిజమో, ఎవ్వలది అవద్దమో కాని మనుషుల సంపుడయితె బాగలేదు.'' అన్నాడు తాను.

ఏదో విధంగా చదువు పూర్తిచేస్తే చాలనుకున్నాడు తను.

కొడుకు ఎమ్మే ఆఖరు సంవత్సరం చదువుతున్నాడు. ఇంకో ఆరునెలల్లో చదువు పూర్తవుతుంది. కొడుకు చదువు పూర్తయితే తనకష్టాలు గట్టెక్కుతాయని ఆనందించాడు తాను. కొడుకింటి కొచ్చినప్పుడేవేవో విషయాలు తనకు చెబుతూనే వున్నాడు. చదువే ముఖ్యోద్దేశ్యంగా సాగిపోతున్నానని చెబుతున్నాడు. బుద్ధిమంతుడైన తన కొడుకును గూర్చి సంబరపడుతున్న సమయంలో హాస్టల్‌గదిలో అతన్నరెస్టు చేశారని విని లబలబ మొత్తుకున్నాడు తాను. కంటికో కడివెడుగా ఏడ్చాడు. కొడుకున్న హాస్టల్‌గదిలో ఏవో పుస్తకాలు దొరికితే అరెస్టు చేశారని విని ఏడ్చాడు. రెండ్రోజుల తర్వాత విడుదలై వచ్చిన కొడుకును దగ్గరకు తీసుకొని కన్నీరుకార్చాడు.

''నాయన్నా! ఆ పుస్తకాలు నేను తెచ్చినవి కావు. అయినా పుస్తకాలు చదివినంత మాత్రాన ఏం ప్రమాదముందో నాకర్థంగాదు. నాయన్నా! ఒక విధంగా పోలీసులే నాలాంటి ఏం తెలియనవి వాళ్లను కూడా అరెస్టుచేసిరాజకీయాలు నేర్చుకోవడనికీ దోహదం చేస్తున్నారు. ఏ సంబంధం లేనివాన్ని ఇలా రెండు మూడు సార్లరెస్టుచేసి కొడితే వాడు మొండిగా తయారవుతాడు. అందులో కలిసిపోయినా కలిసిపోతాడు. చాలామంది విషయంలో ఇలా జరుగుతుంది. ఆ పుస్తకాలు మా పక్క రూమతనివి. చదివి మారూంలో వేశాడు.'' అరెస్టు కారణాన్ని చెప్పాడు కొడుకు.

''ఏ దెట్లయినా బిడ్డా...! ఇంక నాలుగైదు నెలలల్ల నీ సదువయిపోతది. ఇక్కడ బతుకచ్చేటట్టు లేదు. ఏడికన్న పొయ్యి బతుకుదాం. నువ్వు నా కండ్ల ముంగలుంటె సాలు బిడ్డ'' అన్నాడు తాను.

''నేనేం పట్టించుకోడం లేదు నాన్నా! కాని ఎవరో చేసిందానికి మరెవరో బలవుతున్నరు. నేను గొడవ లేకుండా చదువు ముగించుకొనొస్తా'' అని వెళ్లి పోయాడు కొడుకు.

రెన్నెలల్లో పరీక్షలయిపోగానే ఇక కాలేజీకి పోయే అవసరం లేకుండా తిరిగి వస్తున్న కొడుకును గూర్చి, కొడుక భవిష్యత్తును గూర్చి ఎన్నో కలలు గన్నాడు తాను. కాని తన కలలు కల్లలయ్యాయి. ఆశలు అడియాలసయ్యాయి. యూనివర్సిటిలో జరిగిన విద్యార్థి హత్యకేసుతో సంబంధముందని తన కొడుకును అరెస్టు చేశారని విన్న తనపై పిడుగు పడ్డట్టయింది. తాను, బాగమ్మ గొడగొడా ఏడ్చారు. వలవల వలపోశారు. తన కొడుకును విడిపించమని ఎందరి కాళ్ళో పట్టుకున్నారు. కాని ఫలితం శూన్యం. పోగా పోలీసులు తన ఇంటిపైకూడా దాడిచేసి అల్లకల్లోలం సృష్టించారు. తామెంత మొత్తుకున్నా విన్లేదు. చితకబాదారు. కాళ్ళు పట్టుకున్నా విన్లేదు. ''మీ మాదిగ మన్నెపోల్లకు అల్లతోని సంబంధముంటది. లేదంటే ఎవ్వల్నమ్ముతా(రా? హత్యసేసినోల్లండ్ల నీ కొడుకున్నడు'' అని ఇష్టమున్నట్టుకొట్టారు తమను.

తనకే సంబంధం లేకున్నా హత్యానేరంపై ఏడాది పైగా పోలీసు నిర్బంధంలో వున్నాడు కొడుకు. కొడుకు రాకకోసం ఎదురుచూస్తూ జీవచ్ఛవాల్లా బ్రతుకుతున్నారు తాము.

గతమంతా సినిమా రీళ్ళులా కళ్ళముందు కదలగా అంజయ్య హృదయం భారమయింది. మంచంలో లేచి కూర్చున్నాడు. 'కొడుకెక్కడున్నాడో తెలియదు. అసలు బ్రతికున్నాడో లేదో తెలియదు. కొడుకునేం చేశారో తెలియదు. బ్రతికుంటే ఎప్పుడొస్తాడో తెలియదు. ఏం చేయని కొడుక్కు ఎందుకింత శిక్ష భగవంతుడా?' తనలో తాను భగవంతుని జ్ఞాపకం చేసుకున్నాడు అంజయ్య.

'అసలిదంతా ఎందుకు జరుగుతుంది? కొడుకు చెప్పినట్టుగా తమ ప్రాంత మంతా అగ్ని గుండంలా ఎందుకు మారింది? ఈ అగ్నిగుండంలో ఎంతమంది మసైపోవాలి? అసలెవరిది తప్పు? మింగమంటే కప్పకు కోపం, విడువమంటే పాముక్కోపం. సామాన్యుడి బ్రతుకు అడకత్తెరమధ్య పోకలా వుంది. అటు పోలీసుల్నుంచి బాధ. ఇటు ఉద్యమకారుల్నుంచి, తనలాంటివాడికంతా అయోమయంగా వుంది. తనకు తన కొడుక్కావాలి. కాని కొడుకెలా రావాలి?' అంజయ్యలో అంతులేని ఆలోచనా పరంపర.

మంచంలోంచి లేచాడు. డప్పు, కట్టె చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. 'డం డాం డం... డం... డాం... డం' డప్పుపై విషాదనాదాన్ని పలికిస్తున్నాడు. అతని కళ్ళు వర్షిస్తున్నాయి. హృదయం కొడుక్కోసం ఘోషిస్తూంది. తన బాధను మరచిపోవడానికి నిస్సహాయంగా డప్పు వాయిస్తున్నాడు. ఈ అగ్నిగుండంలో ఎలా బ్రతకాలో తెలియక వాయిస్తున్నాడు. చేతికొదిగిన కొడుకునెలా తెచ్చుకోవాలో తెలియక నిర్విరామంగా వాయిస్తున్నాడు చేతులు నొప్పెడుతున్నా, కళ్ళవెంట కారుతున్న నీళ్ళు డప్పు పైబడి అది మెత్తబడి టప్‌టప్‌మన్న ధ్వని వస్తున్నా చేతిలో కట్టె విరిగేవరకు డప్పు వాయిస్తూనే ఉన్నాడు అంజయ్య.

అభ్యుదయ మాసపత్రిక మార్చి - ఏప్రిల్ 1991

దళితకథలు (విశాలాంధ్ర) సంకలనం లోంచి.

మానవ సంబంధాలు